

Czy herezje są twórcze?
tom 1

The Polish Journal
of the Arts and Culture
5 (2/2013)

Czy herezje są twórcze?

tom 1

The Polish Journal
of the Arts and Culture
5 (2/2013)

Pod redakcją
Pauliny Tendery
i Joanny Puchalskiej



UNIwersytet JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

The Polish Journal of the Arts and Culture
Czasopismo jest wydawane w ramach serii „Estetyki i Krytyki”

Rada naukowa:

Marta Kudelska (przewodnicząca, UJ), Ignacy S. Fiut (AGH),
Joanna Jurewicz (UW), Janusz Krupiński (UP), Piotr Mróz (UJ),
Krzysztof Pawłowski (Ignatianum), Mauro Perani (Università di Bologna),
Paweł Sajdek (KUL), Beata Szymańska (UJ), Anna I. Wójcik (UJ)

Redakcja:

Leszek Sosnowski (red. naczelny),
Agata Świerzowska (z-ca red. naczelnego),
Paulina Tendera (sekretarz), Marcin Lubecki

Recenzenci artykułów:

dr hab. Renata Jasnos, dr Andrzej Mrozek,
dr hab. Jacek Widomski, prof. dr hab. Łukasz Trzeciński,
dr hab. Róża Goduła-Węclawowicz, dr hab. Izabela Trzecińska,
prof. dr hab. Marta Kudelska, prof. dr hab. Beata Szymańska,
dr hab. Jan Kielbasa

Współpraca wydawnicza:

Wydawnictwo Nowa Strona –
Katarzyna Migdał
ul. Łagodna 85/26
43-300 Bielsko-Biała

Redakcja językowa, skład i projekt okładki:
Wydawnictwo Nowa Strona

Na okładce wykorzystano fragment obrazu Stefana di Giovanniego *Palenie heretyka*,
National Gallery of Victoria, Melbourne, Australia

ISSN 1643-1243

© Copyright by The Polish Journal of the Arts and Culture
Kraków 2013
Nakład: 120 egz.

SPIS TREŚCI

Andrzej Mrozek	
Chrześcijaństwo jako herezja wczesnego judaizmu	9
Tadeusz Bartoś	
Kościół wobec herezji. Krótki zarys historyczny	27
Adam Kubiak	
W drodze do „widmowej ortodoksji”. Wewnętrzność i zewnętrzność herezji wobec ortodoksyjności.	37
Łukasz Rządzik	
Mariawityzm jako alternatywa dla Kościoła katolickiego	49
Piotr Czarniecki	
Ewolucja doktryny radykalnego dualizmu w średniowieczu (VII–XIII wiek)	61
Tomasz Dekert	
Biblijny mit demiurgiczny jako inwencja teologiczna w rozumieniu Ireneusza z Lyonu (<i>Adversus haereses</i> II,26,1; III,12,12) – próba interpretacji socjologicznej	87
Karolina Kochańczyk-Bonińska	
Polemika Maksyma Wyznawcy z tezami monofizytów i jej wydźwięk w antropologii autora	105
Bożena Gierek	
„Celtycka duchowość” a panenteistyczna koncepcja Jana Szkota Eriugeny	115
Dawid Nowakowski	
Herezja – tolerancja – <i>consensus Ecclesiae</i> . Wolność religijna i jej granice w myśl poglądów Erazma z Rotterdamu	139

Anna Kołos	
<i>Fides quaerens intellectum?</i>	
Herezje rozumu w XVI i XVII wieku.	159
Anna Grochowska	
Herezje świętego Wawelu w wieku XIX.	177
Maria Jarmuszczyk	
Między tajemnicą a życiem w prawdzie: filozof-heretyk Jan Patočka	187
Wiktor Szymborski	
Przywileje dla uczestników walk z herezjami w średniowiecznej Europie – przyczynek do dyskusji nad formami zwalczania ruchów heterodoksyjnych w epoce rozwiniętego średniowiecza	197
Małgorzata Kostuchowska	
Kulturotwórcza rola herezji. Wspólnota myśli wyklętego teologa i wybitnego poety romantycznego	223
Tomasz Stępień	
Kultura i technika na podstawie sporu o koncepcję <i>kosmos atheos</i> Oswalda Spenglera	233
Maciej Kostyra	
Heretycki wymiar samokształcenia (<i>Bildung</i>).	255
Noty o autorach	273

CONTENTS

Andrzej Mrozek	
Christianity as a Heresy of Early Judaism	9
Tadeusz Bartoś	
The Church in the Face of Heresy: a Brief Historical Outline . . .	27
Adam Kubiak	
Towards a “Spectral Orthodoxy.” Orthodoxy and the Interiority and Exteriority of Heresy	37
Łukasz Rządzik	
The Mariavite Church as an Alternative to the Catholic Church	49
Piotr Czarnecki	
The Evolution of the Doctrine of Medieval Dualism (7th–13th Centuries)	61
Tomasz Dekert	
The Biblical Demiurgical Myth Seen as Theological Invention in the Works of Irenaeus of Lyons (<i>Adversus haereses</i> II,26,1; III,12,12) – an Attempt at a Sociological Interpretation	87
Karolina Kochańczyk-Bonińska	
Maximus the Confessor’s Polemic with the Monophysites and its Influence on His Anthropology	105
Bożena Gierek	
“Celtic Spirituality” and the Pantheistic Vision of Johannes Scotus Eriugena	115
Dawid Nowakowski	
Heresy – Tolerance – <i>Consensus Ecclesiae</i> . Religious Freedom and Its Limits According to Erasmus of Rotterdam	139

Anna Kołos	
<i>Fides Quaerens Intellectum?</i> The Heresies of Rationalism in the 16th and 17th Centuries.	159
Anna Grochowska	
Heresies at Wawel Castle in the 19th Century	177
Maria Jarmuszczyk	
Between Mystery and Life in Truth: Jan Patočka, the Heretical Philosopher	187
Wiktor Szymborski	
The Privileges Granted to Heresy Fighters in Medieval Europe. The Beginnings of a Discussion on Ways of Combating Heterodox Movements in the High Middle Ages	197
Małgorzata Kostuchowska	
The Role of Heresy in Culture. The Communitarity of Thought in the Works of a Condemned Theologian and an Eminent Romantic Poet	223
Tomasz Stępień	
Culture and Technology in the Light of the Controversies over Oswald Spengler's Concept of <i>Kosmos Atheos</i>	233
Maciej Kostyra	
The Heretical Dimension of Self-Education (<i>Bildung</i>).	255
Notes on Authors	273